

היכל הוראה

פסקי דינים * תשובות * הוראות

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו גאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראנרסדארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורנו ובעל שו"ת היכל הוראה * יו"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון נז * פרשת אמור תשפ"ד

בין כותלי ההיכל

שימוש חולין בשיירי קלף

שאלה נשאלה בין כותלי 'היכל הוראה' מבעל מפעל ליצירת קלף לכתובת סת"ם, אם מותר להשתמש בשימוש של חול בשיירי הקלף, דהיינו אחר שהוא חותך את הקלף למדות הנצרכות ללקוחות שלו, ונשארו לו שיירים, שהרי בשעה שהוא מעבד את הקלף הוא מזמין אותו לשם קדושת סת"ם, ולכאורה יש מקום לומר שכל הקלף נתקדש ואסור להשתמש בו תשמיש של חול.

אמנם הורה מוריני הרב שליט"א, שבהיות וכך נוהגים העולם, שאין משתמשין בכל הקלף, כי בכל פעם נשאר שיירים וחתיכות גדולות וקטנות, כל פעם לפי מה שהוא צריך, ולכן כל שלא התחיל לכתוב עליו, ודאי אין קדושה חלה על הקלף כולו אלא על הצריך לו, והוא כלב ב"ד מתנה עליהם שלא תחול הקדושה אלא הקלף שהוא צריך לו והשאר אין עליהם שום קדושה כי מעיקרא לא הזמין אלא הקלף שהוא צריך לו. ועי' עוד מה שכתב מרן רבינו הקנה בשם זי"ע בתשובה (ח"א אורח סי' ה) והביא משו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' קב) אודות פרשיות של תפלין שהגליונות ארוכים מאד ואי אפשר להכניסם לבתים אם מותר לחתוך הגליון, וכתב, דאם דרכו של הסופר לחתוך הגליון גם אחר הכתיבה אמרין דלב בית דין מתנה עליהם ובלא"ה אסור, וכתב בתוך דבריו בפשיטות דבמידי דלא חזי ליה לא חלה הקדושה. וראה עוד בזה מש"כ בשו"ת מהרשד"ם (סי' קפד).

ובנדון דידן על אחת כו"כ שיכול להשתמש בו, שהרי שם מיירי שכבר כתב על הקלף ההוא אלא שנשאר לו שיירים וכל שכן בנדון דידן שעדיין לא נכתב על הקלף כלום שודאי לא חלה הקדושה אלא על הנצרך לו.

פסקי דינים מתוך שאלות ותשובות שעלו על שולחן ההיכל לפני מוריני הרב שליט"א

אם יכול לספור ספירת העומר בברכה אם אמר את היום בלשון שאלה

השואל את חבריו אחר צאת הכוכבים ותפילת ערבית אם היום הוא יום פלוני לעומר, הרי זה יכול לספור ספירת העומר בברכה. והטעם, שאף שאמר כמה הוא ימי הספירה היום הרי לא אמר כן כמונה המימים אלא בלשון שאלה בלבד.¹

הנהגה לעלות למירון בל"ג בעומר בכל שנה ושנה, אם צריך לעשות התרת נדרים כשאנו יכול לעלות

מי שנהג ונזהר מידי שנה בשנה לעלות מירונה בהילולא דרשב"י בל"ג בעומר, ועתה אין בידו לעלות לאתרא קדישא מחמת אונס כל שהוא, הרי זה צריך להתיר את נדרו כיון שנהג במנהג טוב זה ג' פעמים ברצף ולא אמר שיהיה 'בלי נדר'.²

לול של עשרים תרנגולים שנמצא הגדר פרוץ ונשאר תרנגול אחד חי, וכמה תרנגולים מוטלים פגרים, וכל השאר ברחו, האם חוששים שחיה דורסת היה בלול
לול של תרנגולים שנמצא פרוץ ובו נמצאו רק שלושה תרנגולים מוטלים פגרים ושאר התרנגולים ברחו, ובחוץ נמצא תרנגול אחד חי, הרי שיש להתיר את התרנגול הנשאר בחוץ לשחיטה, ויש לנו לסמוך מכמה טעמים לומר שהכלב הרג התרנגולים, ובכלב אין חשש שדרס וחתך את אחד מסימני השחיטה, כמבואר בשו"ע יו"ד סימן נז (סעי' א).³

1. כן השיב מוריני הרב שליט"א בשו"ת היכל הוראה חלק ד' (הוראה מז) עפ"י מה שכתב בספר הלכות קטנות (ח"א סי' קיד) הביאו בספר כף החיים (סי' תפט סק"ט) וז"ל: מי שהיה קורא בשולחן בליל ח' למב"י וקרא שם ואם היום שמונה אומר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד. תשובה הא דמצוות אינן צריכות כוונה היינו בסתם אבל כשעקר הכוונה מן המצוה בדבר אחר לא עשה מצוה וכאן שהוא קורא בתורה כוונתו לקרוא בתורה ותלמוד גדול ועוקר כוונת המצוה, וכתב עליו בכף החיים בשם הרע"ה דמדיון הגמרא בקורא בתורה והגיע זמן המקרא דאם כיון לבו יצא ושי"מ דמצות אינן צריכות כוונה וא"כ ה"ה בנ"ד אף שלא כיון לבו יצא ולכן פסק להלכה דיספור בלא ברכה, מכל מקום יש לחלק ולומר דכאשר סגנון הלשון והניגון של אמירתו הוא לא בדרך ספירה וכ"ע חזו דאניו עוסק בספירת העומר, בכה"ג כולי עלמא יודו דאין זה ספירה דספירה צריך למנות בדרך שאדם דרכו לספור. ועיין עוד במשנ"ב (סי' תפט ס"ק כב ושעה"צ ס"ק כח).

2. בתשובה בשו"ת היכל הוראה בחלק ו' (הוראה פא) הוסיף מוריני הרב שליט"א עוד, והנה מנהג זה שעולים למירון ביום ל"ג בעומר הוא מנהג טוב שנהגו בו רבים וטובים מקדמת דנא, וכן מובא מכתב קדשו של רבינו עובדיה מברטנורא משנת רמ"ט שמעיד שבימי היו באים למירון ב"ח באייר מכל הסביבות ומדליקין שם אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד, שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בנדר ונדבה, עכת"ד. מעתה כיון שלדבריו הוא נהג בזה יותר משלש פעמים, הרי זה ככל מנהג טוב שאם נהג בו שלש פעמים עליו לעשות התרת נדרים על מנהגו (פ"ת יו"ד סי' ריד סק"ה). ואף שיש מקום לומר דכל מנהג שנהגו בו שלש פעמים שהוא נדר, הוא דוקא כשהנדר הוא לעשות סייג או להחמיר באיזה דבר או איזה הנהגה טובה, מכל מקום דבר זה לא התפרש לנו בדברי הפוסקים מהו גדר הנהגה טובה, וכבר נסתפק בזה מרן הגאון הסטייפלער זצ"ל באגרותיו קריינא דאיגרתא (ח"א סימן קל) וכתב, דכיון דמבואר בטור ובשו"ע (יו"ד סי' ריד סעי' א) דבריים המותרים והיודעים בהם שהם מותרים נהגו בהם איסור הוה כאילו קיבלו עליהם בנדר ואסור להתיר להם, ולא נתפרש בטור ובשו"ע איזה סוג מנהגים הופכים להיות נדר על ידי הנהגתו ואכתי לא בריא מילתא מהו ענין הנהגה טובה שצריך התרה אם הוא דוקא דבר שיש לו מקור בהלכה או אפילו דבר של הידור, ולפי"ז הרי הנסיעה למירון לכאורה אין בה דבר של הידור.

אלא דעכ"פ מבואר בשו"ע סימן רי"ד, שכשרוצה לעשות הנהגה טובה יאמר שעושה כן בלי נדר, ולכן ראוי שבכל מנהג שנהג האדם ולא אמר בלי נדר שיתיר בפניו שלשה, וכן בהתרת נדרים (בנוסף על ערב ר"ה) אנו אומרים 'או שנהגתי איזה מנהג טוב ולא אמרתי שיהיה בלי נדר'.

3. בתשובה ארוכה בנידון זה כתב מוריני הרב שליט"א בחלק ו' (הוראה סה) להתיר מכמה טעמים:
א. כיון שהגדר נמצא פרוץ מסתמא נעשה זה על ידי כלב, נמיה וכדומה, כי הנמיה דרכה לחפור מתחת לגדר וכאן היתה הפירצה בגדר עצמה ולא מתחת לה מה שאין דרך הנמיה לעשות כי אין בכוחה לפרוץ פירצה בגדר, כמו כן דרך הנמיה לדקור בצפרניה ולהמית את טרפה בארס שבצפרניה ואילו הכלב שאין לו ארס בצפרניו דרכו לחנוק את קרבנותיו וכמו שהיה במקרה שלפנינו.

ב. אפילו לו היה שהיה מקום לחשוש לחיה הדורסת, מ"מ יש להתיר את התרנגול מכיון שמצאוהו חוץ לכלוב, וא"כ אף שהכלוב עצמו היה מקום צר כפי שביררת וא"כ אין לתלות דהיה מקום לעוף להשתמש מן הדורס בתוך הכלוב, וכמו שכתב בשו"ת מרן החתם סופר (יו"ד סימן סג).

ג. אפילו נאמר דאפשר דהדורס היה שועל או נמיה גם כן יש מקום להתיר על פי מה שכתב בדרכי תשובה (סימן נז ס"ק עא) דבעופות שיכולין לברוח אנה ואנה לא חיישינן וכו', ועיין בשו"ת צמח צדק (סי' ק' וק"ה). וכל זה אם לא היה הכלוב מקורה מלמעלה כמ"ש בדרכי תשובה (שם ס"ק עה) דכשהכלוב מקורה הוה מקום צר אף לעופות, ובדבריו הוא מתיר העופות הנשארים שם בכלוב וכל שכן הוא בנ"ד שהעוף הנותר נמצא מחוץ לכלוב ודאי נשמט מהם, ולמעשה יש להתיר אף כשהכלוב מקורה. ועי' בפנקס קנה בשם (פסק

קיי"ט ופסק ע"ר).

לרסס ספרי דוחה יתושים על גופו בשבת

בענין אם מותר לרסס ספרי דוחה יתושים על הגוף, הוראת מורינו הרב שליט"א היא, שהדבר מותר מכיון שאין כאן גזירה משום שחיקת סממנים כי זה רק מניעה שלא יעקצוהו היתושים ואין בזה שום רפואה, וכן הוא בקצות השולחן (סוף ס' לח בבדי השולחן), וה"ה בנוזל שמורחים על הגוף, אמנם למרוח משחה נגד יתושים זה ודאי אסור כי יש בזה משום איסור ממרח.

הלכה והוראה בישראל

תשובת להלכה ממורינו הרב שליט"א שנוגע למעשה שנה זו תשפ"ד לרבים שנדרו לעשות חלאקה באתרא קדישא מירון ביום ל"ג בעומר ולא יוכלו לקיים נדרם מחמת מצב המלחמה

אמנם נראה לענ"ד, דבנידון דידן הרי יש ב' חלקים בנדרו, הא' לערוך את התגלחת באתרא קדישא מירון, והב' לעשותו ביום ל"ג בעומר. והנה, בהגיע יום ל"ג בעומר ואינו יכול לעלות לעיר מירון הרי נפטר מחלקו הראשון של הנדר מחמת אונסו, אך עדיין לא נפטר מחלקו השני של הנדר דהיינו לעשות התגלחת ביום ל"ג בעומר יומא הילולא דרשב"י שהוא ענין בפני עצמו ואותו יכול לקיים בכל מקום שנמצא.

ובפרט שמצאנו בשער הכוונות להרח"ו שגילה לנו האר"י הק' שראה את רשב"י ביום ל"ג בעומר עומד בהקיץ על קברו, ושח לו שיום זה הוא יום שמחתו ורצונו שירבו ביום זה בשמחה כדי לשמוח בשמחתו, וכמובא כל זה בספר כף החיים (סימן תצג ס"ק כו-כז) שרצונו של רשב"י שישמחו ביום זה כידוע ממעשה דמהר"א הלוי ז"ל והאריך שם.

הרי מפורש יוצא שרשב"י מקפיד שישמחו ביום שמחתו בכל מקום שנמצאים, ועל כן יש לקיים את נדרו שנדר ולעשות התגלחת ביום ל"ג בעומר בכל מקום שנמצא ולא דוקא באתרא קדישא מירון.

ואל תשיבני מהא דקיי"ל דנדר שהותר מקצתו הותר כולו שהרי כבר כתב מהר"ם פאדאווא (סימן עב) שאין אומרים נדר שהותר מקצתו הותר כולו אלא במקום שהותר חלק מהנדר על ידי חכם דאז נעקר כל הנדר, לא כן כשהוא אנוס ואינו יכול לקיים חלק מנדרו ודאי שהחלק הנותר עדיין במקומו עומד וצריך לקיימו ולא לעבור על לאו ד"לא יחל דברו".

תבא לדינא: זה השואל יעשה התגלחת ביום ל"ג בעומר בכל מקום שנמצא ולא ימתין לשעת הכושר שאז יוכל לעלות לציון הרשב"י.

ואף שאינו עושה התגלחת בפני קברו של הרשב"י הרי כבר אמרו חז"ל (פסחים נא ב) כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בין בפניו ובין שלא בפניו, ע"כ. דגם שלא בפניו יש לסמוך עליו, ע"כ העתק תשובתי.

וקנצי למילי לא אמנע לכתוב בזה רגשי לבבי ההומים בפרט אנו אנשי ירושלים שמכירים ויודעים בגודל שגב היום הקדוש של ל"ג בעומר וההשתתפות בשמחתו של רשב"י באתרא קדישא מירון על ציון הקדוש וכל השנים היו שירות מצויות ורבות אלפי ישראל באו כאיש אחד בלב אחד להשתתף בשמחתו של רשב"י ומשנה לשנה רבו הבאים מכל קצות תבל והיתה השמחה עולה על כל גדותיה ומשנה לשנה רבו ונתוספו עוד ועוד הבאים לפקוד את הציון הקדוש ומי יוכל להביע רגשי הקדוש וההתעוררות שהיתה מנת חלקם של המסתופפים בצלו של התנא האלקי רשב"י.

והנה בשנים האחרונות אנו רואים כיצד דוקא בימים גדולים אלו מתעוררים קשיים ומניעות הבאים לבלע את הקדוש ולהשביט השמחה שמחתו של התנא האלקי הרשב"י, ובעיני בשר מוכרח שיש דברים בגו ואין אנו יודעים חשבונות שמים אך ודאי שאין לגרוע כל שהוא משמחתו של רשב"י תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו, ונזכה להנצל משעות הרעות ומחבלו של משיח ולגאולה השלמה בקרוב ממש אמן כן יהי רצון.

ובצאתי אברך את מע"כ שיח"י שיזכה להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה לעורר הלבבות בעיני הלכה כדרכו בקודש

משה בראנדסדארפר

בס"ד יום חמישי כד ניסן תשפ"ד

בבי מדרשא היכל הוראה ירושת"ו

אל כבוד הרה"ג רבי שליט"א

אודות שאלתו בדבר אדם שבהיותו במירון והתפלל על ציונו שיזכה לזש"ק וקבל על עצמו שאם יהיה לו בן יעשה החלאקה ביום לג בעומר אצל רשב"י ואכן זכה ונפקד בזש"ק ונולד לו בן זכר לפני שלוש שנים ועכשיו רוצה לקיים מה שקיבל על עצמו אלא דא עקא שהשנה שנת תשפ"ד יש מצב של מלחמה בצפון ארץ ישראל והורו השלטונות שהר מירון וכל סביבותיו יהיה סגור ומסוגר ולא יתירו לאף אחד לפקוד את קברו מחשש סכנה ונשאל מאחד אם ידחה את החלאקה לזמן שיוכל לעלות לציונו של הרשב"י, או שיעשה החלאקה ביום ל"ג בעומר בכל מקום שנמצא.

והנראה לענ"ד דבנדר זה יש שני חלקים א' לערוך את התגלחת באתרא קדישא מירון, ב' לעשותו ביום ל"ג בעומר ועל כן במקום אונס יקיים על כל פנים את חלקו השני של הנדר ויעשהו ביום ל"ג בעומר בכל אתר שהוא נמצא בו.

וכעין זה כבר נשאלתי בחודש אייר תש"פ בעת מגפת הקורונה כאשר הרשויות סגרו את כל הר מירון - הציון וסביבתו - מחשש להתפשטות המגפה ופסקו השיירות ואלו שנדרו להביא את בניהם למירון לשמחת החלאקה לא היתה באפשרותם לקיים את נדרם והוריתי להם [הוראה בכת"י ח"ז] שיעשו עכ"פ חלק מנדרם דהיינו שיעשו החלאקה ביום ל"ג בעומר גופא אף שאינם יכולים לעשותו במירון והיום גופא הוא יום שמחתו של רשב"י.

[וזו העתק דברי מכתב תשובה שכתבתי בס"ד (שעדיין לא נדפסה):]

לה"ו, אייר תש"פ לפ"ק

לכבוד הר"ר ... ברוקלין נ"י

ע"ד שאלתך באחד שקיבל על עצמו שאם יזכה ויולד לו בן זכר, אך בהגיע הילד לגיל שלש שנים יערוך לו חלאקה באתרא קדישא מירון לכבודו של התנא האלקי הרשב"י (עיין בספר טעמי המנהגים בעיני הילולא דרשב"י אות יא)

וכעת הגיע הילד לגיל שלוש, ודא עקא שהשנה בעקבות התפשטות מחלת הקורונה המדבקת נסגר ציון הרשב"י ע"י הרשויות ביום ל"ג בעומר ואין יוצא ואין בא, ומן הנמנע שיוכל לקיים קבלתו, ושאלתו בפיו אם להמתין לשעת הכושר ואז יעלה עם בנו לקיים את קבלתו לערוך החלאקה אצל התנא רשב"י, או שמא עדיף לערוך את התגלחת ביום ל"ג בעומר שהוא יומא דהילולא דרשב"י בכל מקום שהוא, ולא דוקא באתרא קדישא מירון, ושאלה זו היא שאלה הנוגעת לרבים בהאי שתא, ואם בענין נדרים החמור עסקינן - כש"כ הדברים אמורים בנדר שנדר האדם בעת צרה שנדר זה אין לו התרה.

עיין בטו"ז יו"ד סי' רג סק"ה שמבואר שם שמי שאינו יכול לקיים את נדרו מחמת אונס פטור לגמרי.

איגוד הרבנים
תלמידי היכל הוראה
בארה"ק העונים
לשואלים דבר ה'
זו הלכה

יחשלים	חיפה
בית שמש	קרית ספר
ביתר	כרמיאל
בני ברק	טבריה
טל סטון	צפת
אשדוד	אור הגנוז
חצור	נוף הגליל
רעננה	

זמני קבלת קהל במרכז "היכל הוראה" בירושלים רח' זוננפלד 3 טל' 02-5322775

מוצש"ק ומוצאי יו"ט מחצית שעה אחרי זמן ר"ת למשך שעה	שבת ויו"ט משעה קודם השקיעה עד רבע שעה קודם השקיעה	ערש"ק וערב יו"ט לפנה"צ 11:00 עד 1:00	א-ה מהשעה 10:00 לפנה"צ עד 9:00 בערב רצוף
--	---	--	--

ע"פ תקנת רבינו מרן ה"קנה בשם"י ע"ש שאלות דחופות או שאינה סובלת דיחוי, בכל עת וזמן בימים ובלילות.

בית בנו הדומ"ץ
הרה"ג שמעון עוזר בראנדסדארפר שליט"א כמה דקות מההיכל רחוב רבינו גרשום 5 [כניסה א' קומה 2] י-ם פל' 0527155774

בית מורינו הגאב"ד שליט"א
מעל בנין היכל הוראה
טל' 053-3111159 פל' 02-5370033